

Tabarca o l'illa Plana

Tres illots màgics enfront d'Alacant

Els dies clars es veu allunyada enmig de la mar, des l'Alacant apareix daurada, una línia clara enmig de la blavor. Es tracta de l'illa Plana, Tabarca, tot un exemple de l'esforç d'hòmens i dones, després de segles per sobreviure en un medi hostil. A partir del passat setze de juliol ja tenen aigua corrent; el vaixell aljub no tornarà mai més a Tabarca.

Elena VALOR

La línia clara enmig de la blavor es fa gran a mesura que ens acostem a l'illa. Pel camí, vaixells esportius es creuen amb nosaltres; anem damunt d'una embarcació de passatgers que ix cada hora de Santa Pola i que avui, diumenge d'estiu, va plena del tot. Per 375 pessetes, anada i tornada.

Tabarca es situa a 39° 10' al nord de latitud i a 28° de llargada Est; tres illots en contacte, la Pedrera, d'on treien els rocs amb què feien les cases; la Galea, on hi ha l'única platja d'arena, i la Nau, ara tot de tendes de campanya mirant a la mar. Un indret que no arriba al quilòmetre de llarg i als sis-cents metres en la part més ampla.

Tota voltada de mu-

Elena Valor

Els pescadors no es queixen de la mar, generosa amb aquests hòmens durs i bruns

ralles, és l'únic conjunt illenc urbà fortificat a l'Estat espanyol. Una petita Cadis, aplanada pel sol, que hi cau amb més força que en cap lloc costaner.

La història d'un poble que ha sabut eixir sempre avant

Una curiosa i trista història envolta els habitants de Tabarca. El 1768 l'illa fou repoblada per un grup d'hòmens i dones que havien estat rescatats de les mans dels turcs per Carles III. Aquesta gent, antics habitants de l'illa de San Prieto de Carloforte, al sud de Còrsega, havia estat empresonada pels moros i conduïda a Tabarca, petita illa al nord de Tunísia, per a pescar coral. Per això, tots els habitants de la nova Tabarca mediterrània tenen cognoms italians: Luchora, Ferrandi, Achena, Colomba, Capriata, Ruso, Montecatini...

Després de molts pati-

ments, foren alliberats i conduïts a l'illa Plana, la qual anomenarien Tabarca, pel record dels anys d'esclavitud. Carles III, conscient que on els conduïen no era un lloc precisament paradisiac, els va eximir del servei de les armes i de pagar impostos. El 1975 els pobles de Tabarca i Carloforte s'agermanaren i els primers rebren la visita dels seus antics germans italians.

«Fou emocionant —ens conta un pescador de l'illa— trobar-se amb familiars nostres, amb els mateixos cognoms, després de tants segles.

—¿I us entenieu?

—Els parlaven italià i nosaltres valencià, però ens entenim, ja ho crec que ens entenim. A manotades o com fóra.

Vuitanta cases queden a Tabarca i tan sols cent quinze persones, la majoria, velles que viuen soles

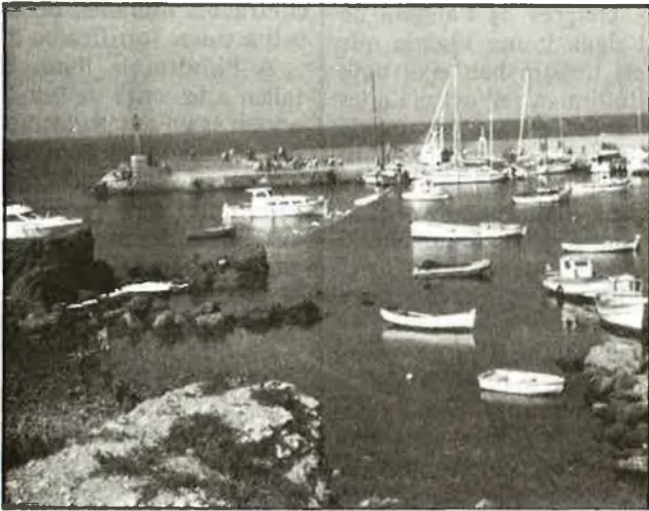
tot l'any. Però la cosa canvia quan arriba l'estiu. A Tabarca també ha arribat el turisme. Pel juliol i a l'agost es lloguen moltes de les cases que són buides a l'hivern, i la població arriba a mil persones, i a cinc o sis mil els diumenges.

L'antiga casa del governador de l'illa, ara en reconstrucció per l'Ajuntament i la Conselleria; la casa de la Marquesa; la casa de l'Anglés; la vella església amb finestres de fulla de lis, són fotografiades pels turistes, estranyats de l'autenticitat de tota l'illa. «D'una banda, els turistes ens destorben— diu una dona ja major vestida de dol—, trenquen la pau de l'illa, ja no es pot viure amb les portes obertes. Però, de l'altra, ens afavoreixen, ja no cal anar a Santa Pola a vendre peix, es pot vendre ací, i ens deixen bona cosa de diners en els restaurants i en el lloguer de les cases.»

Sens dubte, el turisme és important per a Tabarca, tant, que l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria han mamprès la restauració de moltes cases, i, concretament, en la casa de l'antic governador pensen condicionar un petit hotel de dotze habitacions.

«És clar que el turisme és ara la major riquesa de Tabarca —diu l'alcalde de l'illa—, però es molt important que es respecte la idiosincràsia del lloc. Confïem que els habitants i l'entorn sabran adaptar-se a les noves característiques i a les noves condicions.»

Però el turisme és un fenomen recent. Tabarca ha estat lloc de pescadors sempre; la quantitat de pesca encara és abundant, i, si Santa Pola té fama de bon peix, es deu moltes vegades a l'illa Plana.

Elena Valor

L'alcalde de Tabarca confia que l'Ajuntament d'Alacant i la Generalitat Valenciana construiran un nou port

Cal adaptar l'illa als condicionaments imposats pel turisme

La mar, riquesa i problema per als tabarquins

La petita illa fortificada per rebutjar els atacs dels pirates berberiscs va passar aviat a ser una illa de pescadors. L'illa Plana és pas obligat de les tonyines, els bonitols i els altres túnids del Mediterrani.

Podem trobar en quantitats considerables molls, lletons i gallines. I també hi ha la llagosta, malgrat que ha minvat molt per l'excés en la pesca durant els últims anys.

La vida dels pescadors tabarquins es dura, i només l'estiu els permet un poc de descans. «Ens al·cem a les quatre i mitja, i eixim a la mar —ens conten pescadors de l'illa, mentre que repleguen les xarxes—, tornem ací a dinar i, a la vesprada, anem a Santa Pola per vendre el peix.

—¿Cada dia?

—Cada dia menys a l'estiu, que hi ha tant de turista que no cal; a l'estiu, el peix es pot vendre ací mateix, a l'illa.

Els pescadors no es queixen de la mar, generosa amb aquests hòmens durs i bruns, que hi lluiten dia rere dia. Si parlem del

port, no passa el mateix, el petit port que té Tabarca i que s'ompli a l'estiu de vaixells esportius. N'hi ha tants, que no deixen lloc per als pesquers.

«No sols el port és petit —afegeix un altre home de mar—, sinó que quan bufa el llevant és perillós. Cal pujar les barques amb

les rialles, l'alegria, la sobretaula. Els improvisats pescadors-cambres s'afanyen parant taules. ¡Xe! ¡Que bo que està l'arròs amb el peix davant i l'allioli tan coentet!

Segueixen arribant vaixells carregats de gent al port, una imatge molt distinta de les comunicacions

Pola, arrepleguem als xiquets de l'escola el cap de setmana, venem peix...

—I quan la mar no deixa...

—¡Ai filleta! llavors toca quedar-se en casa.

Abans Tabarca tenia escola; ara només amb cinc xiquets d'edat escolar s'han de quedar en un internat durant la setmana i tornen a casa el divendres de nit. Quan la mar els deixa.

Altres comunicacions amb l'exterior són un telèfon, que va posar l'Ajuntament, i una emissora de ràdio connectada amb la de la Policia Municipal d'Alacant, per a qualsevol urgència.

¡Per fi, l'aigua!

El 16 de juliol de 1984 serà una data que recordaran els tabarquins. El dia en què va arribar a l'illa, després de molts segles de necessitat, l'aigua corrent, aigua, per fi, per a beure, llavar... El vaixell aljub fa el darrer viatge a Tabarca. Ara no per omplir els depòsits, sinó per a un home-natge per tants i tants viatges a Tabarca. El capità deixa caure una llagrimeta —¿qui ha dit que els vells

El dia 16 de juliol de 1984 serà una data que recordaran els tabarquins. El dia en què va arribar a l'illa l'aigua corrent

tractors, perquè la mar se les emporta.»

L'alcalde de Tabarca confia que l'Ajuntament d'Alacant, interessat de fa uns anys a millorar la situació dels habitants, i la Generalitat valenciana, es comprometran en la construcció d'un nou port.

Fa calor, el sol cau implacable sobre l'illa, es hora de dinar, de recollir-se sota els sostres de palma i prendre un bon *caldero*. Menjar típic de Tabarca i, sens dubte, on millor el fan. Ací naix la conversa,

amb què conta l'illa a l'hivern.

Tabarca només té línia marítima amb Santa Pola i Alacant. Quan arriba el fred, els viatges s'allarguen de cap de setmana a cap de setmana. La Diputació fa uns mesos va cedir un vaixell per a les urgències, però quan la mar s'encrespa no hi ha qui creue els quilòmetres que els separen de terra.

«Com vostès tenen el cotxe —m'expliquen— tenim nosaltres el vaixell, hi anem de compres a Santa

llops de mar no ploren?—, Tabarca li fa adéu per sempre, i gràcies.

Cinc mil metres de canoana han hagut de creuar la mar, duent el preciat líquid, cent vint metres cúbics d'aigua diaris per a l'illa Plana.

José Luis Lassaleta, alcalde d'Alacant, ha fet un ban que llegeix emocionat el dia de la arribada de l'aigua: «Ja tenim aigua, cap veí de Tabarca no podrà queixar-se de ser un alacantí de segona categoria, el somni s'ha fet realitat.»

**Vuitanta cases
queden a Tabarca i
tan sols cent quinze
persones, la majoria,
velles que viuen soles
tot l'any**

Després de l'alegria de l'aigua i una vegada que els turistes han eixit amb l'últim vaixell del dia a les vuit, Tabarca es queda tranquil·la, esperant la nit; la nit, que també arriba a l'illa Plana quan el sol es pon darrere Santa Pola, allí al fons, xicoteta.

La llum elèctrica podrà utilitzar-se fins a la una de la matinada, després tot fosc, fogueres dels qui acampen, llumenetes dèbils en poques cases. «Ens alcem a les quatre i mitja». Silenci i soroll d'onades

contra les muralles de la petita ciutat fortificada.

A l'hivern, la llum, la tallen a les onze de la nit; aquest és un des problemes que té Tabarca, segons que ens diu l'alcalde de l'illa: «Prompte, molt prompte ens instal·laran —diu— energies alternatives, com la solar. I Tabarca no pot queixar-se d'hores de sol.»

La llum, l'aigua que ja tenen, l'hotel que construeix la Conselleria, el polisportiu que fan a la Nau, el port xicotet i perillós quan la mar s'enutja, coses que cal fer, que necessita Tabarca.

Literatura

Llegir Josep Carner, avui

Ricard BIASCO

Amb motiu del centenari del naixement de Josep Carner, s'ha produït a *L'Avenc* una interessant polèmica entre Salvador Oliva, Àlex Broch i Jaume Vidal i Alcover. No hi vull prendre partit. Només assenyalar la importància del debat, el nus del qual podríem expressar així: ¿què esperem del poeta? ¿què, de la lectura d'un poeta? O, plantejant-ho altrament: ¿quina valoració fer avui d'un autor que ja ha esdevingut un clàssic, malgrat que no haja perdut encara la modernitat? Com veieu, la qüestió no és pas banal.

Tanmateix, no hi entraré a respondre. Particularment, em vaga més, en l'avinentsa del centenari, d'evocar aquell moment, ja llunyà, en què vaig llegir Carner per primera vegada. Comptava aleshores

setze anys, edat en la qual un hom llegeix en un estat de virginal innocència, d'impossible repetició fisiològica però no espiritual, si sabem conservar intacta, al fons del nostre ésser, una dosi de candor primigènia, no entelada per posteriors agressions acadèmiques, crítiques o erudites. Candor indispensable per acostar-se a la poesia.

Fou Rafael Tasis qui em féu arribar, poc després de visitar Barcelona durant el II Congrés d'Intel·lectuals Antifeixistes, un voluminós lot de llibres del Servei de Biblioteques del Front de la Generalitat de Catalunya. N'hi havia tres de Carner. La segona edició revisada d'*Els fruits saborosos* i els encara recents *La primavera al poblet* i *Lluna i llanterna*. Els dos primers em descobriren un poeta fort —com cap altre dels que coneixia en

català— en el domini de la llengua i en la facultat de comunicar la senzilla i alhora misteriosa màgia del vers. Un artista capaç de transformar la quotidianitat en vibració poètica, amarada de vegades amb una dolça ironia, escut rene del qual protegia púdica i sovint tan sols insinuada. En la «represa de temes xinesos» que és *Lluna i llanterna* el poeta se'm revelà en una dimensió més àmplia. En l'evident exotisme dels assumptes, en l'aparent distanciament del torsimany que fon dues cultures dispars, hi trobí, a més d'una notable versatilitat tècnica, l'enlluernament d'un poderós lirisme personal, elegant, fluid, penetrador, delicat. En tots tres llibres, hi vaig admirar la disciplina exigent a la vora de la fresca inspiració. *Rara avis*.

Després, prou després,

he llegit els altres llibres de Carner, és clar. Algú, com *Nabí*, precedit d'un aclaridor pròleg de Gabriel Ferrater. Les noves lectures, emperò, no van destruir el meu judici inicial, ans el confirmaren. És per això que jo recomanaria ara, abans que res, tractar d'apropar-se de nou a Carner amb la ingenuïtat primerenca de l'adolescent. Perquè potser el capirem millor si anem a ell verges de tota «explicació» prèvia i aliena. A la poesia, quan és d'una veritat indiscutible, li calen poques exègesis. Els aristarcs fan nosa quan podem gustar-la encara amb la suficient dosi de candor.